

emma goldman

3
es
says

- vaderlandsliefde
- minderheid tegenover
meerderheid
- huwelijk en liefde

'de vrije' * rotterdam

VOORWOORD.

Emma Goldman (1869-1940) was gedurende haar gehele leven, d.w.z. tot diep in de twintigste eeuw, een ernstig en fervent strijdster voor mensenrechten en voor een betere samenleving, evengoed als een revolutionaire van de oude stempel, wier gehele leven, ook het intiemere, geheel werd beheerst door haar ideaal. Dat ideaal was het anarchisme.

In het toenmalige Sint Petersburg geboren als kind van een streng orthodox joods gezin, maakte ze reeds op dertienjarige leeftijd kennis met het harde leven van de fabrieksarbeidster. Voor haar betekende dit tezelfdertijd: kennis nemen van de revolutionaire beweging in het tsaristische Rusland, welke zij, zoal niet met de daad, dan toch in de geest steunde. Zeventien jaar oud was ze, toen ze in gezelschap van haar zuster Helene voor het eerst voet aan wal zette in hetgeen ook toen reeds "Gods Own Country" werd genoemd, de Verenigde Staten. Maar, drie-en-zestig uur werkende voor een loon van twee-en-een-halve dollar, ervoer ze al spoedig, dat de veelgeroemde Amerikaanse vrijheid slechts voor de rijken bestond, en de gelijkheid dienengevolge helemaal niet.

1887 was het jaar van de ophanging van de "Martelaren van Chicago"; de anarchisten, die op beschuldiging van een bomaanslag ter dood waren veroordeeld. De vloedgolf van protesten tegen dit voorbeeld van klasse-

justitie, die Amerika overspoelde (evenals later het geval zou zijn bij de moord op Sacco en Vanzetti) kreeg ook Emma Goldman in zijn greep. Van nature al een opstandige tegen het gezag, was er voor haar weinig linkse lektuur voor nodig om tot de overtuiging te komen, dat de mannen van Chicago niet wegens een misdaad maar voornamelijk omdat zij anarchisten waren, werden terechtgesteld. Het-geen haar gevoelsmatig tot de slot-som bracht, dat dit dan het ideaal was, waarvoor het waard was te strijden.

De dag na de eksekutie van Parsons, Spies en de anderen besloot Emma om te proberen het ideaal, waarvoor deze mannen waren gestorven, te verbreiden. Met deze gedachte als belangrijkste in haar geest vertrok ze op twintigjarige leeftijd met geleend geld naar New York. Ze had toen al een joods-ortodoks huwelijk, compleet met rituele echtscheiding achter de rug, en bij haar vertrek brak ze volledig met haar ouders.

Bij haar aankomst in New York maakte ze al dadelijk kennis met die andere belangrijke 20-e eeuwse anarchist, Alexander Berkman, en later met John Most, die het blad "Die Freiheit" uitgaf, en die al spoedig haar levenskameraad en mentor werd.

Typies voor haar levensopvatting is echter, dat ze met Most brak, toen ze de indruk kreeg, dat hij haar als vrouw hoger achtte dan als anarchiste. Toen al volop in propagandisties en organisatories werk opgenomen,

verkoos ze samen te leven met een tweetal andere kameraden, van wie Berkman er één was. Tesamen begonnen ze een lunchroom, die floreerde, maar die ze in de steek lieten, toen er een kans was om zich als propagandisten in een staking (bij de Carnegie Steel Company) te mengen. Het was tijdens deze staking, dat Berkman zijn beruchte moordaanslag pleegde, die hem een veroordeling tot 22 jaar gevangenisstraf bezorgde, en wat zwaarder woog, ernstige kritiek van zijn kameraden en van de stakers, die hij gemeend had te steunen.

Emma Goldman verdedigde hem echter met al haar kracht, en zette de strijd voor hun beider ideaal onverminderd voort. De werkeloosheidskrisis van '93 eiste een enorme activiteit van haar. Tijdens de grote bijeenkomst op Union Square leverde ze kommentaar op kardinaal Mannings uitlating, dat "nood geen wet kent", met de bekende uitspraak: "Demonstreert voor de paleizen van de rijken! Vraagt werk! Als men u geen werk geeft, vraagt brood! Ontzegt men u allebei, neemt dan brood!! Het is uw heilig recht!" Natuurlijk haastte men zich haar voor deze "opruimende" uitlating te arresteren en ze werd tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld.

In de gevangenis leerde ze de beginselen van het verpleegstersvak en dit trok haar zo aan, dat ze na haar vrijlating naar Europa reisde om zich er verder in te bekwamen. In 1896 zette ze wederom voet op Amerikaanse bodem, ditmaal als gediplo-

meerd verpleegster en verloskundige.

Minder door haar werk gebonden, reisde ze de nu volgende jaren geheel Amerika door om over het anarchisme te spreken, maar ook over andere onderwerpen, zoals geboorteperking. Hiervoor werd ze in 1914 gedurende veertien dagen gevangen gezet.

Het is niet overdreven, te zeggen, dat ze in deze jaren de meest vervolgte vrouw in Amerika was. Ontelbare malen werd ze gearresteerd en mishandeld, men verjoeg haar uit de plaatsen waar ze tot spreken was uitgenodigd, sloot de zalen of ontzegde haar de toegang tot de vergaderingen. In 1912 werd ze samen met een kameraad uit San Diego verjaagd; Ben Reitman werd daarbij met teer ingesmeerd en door de veren gerold. De soldaat William Buwalda, drager van een onderscheiding wegens dapperheid, die na een lezing in 1908 naar Emma toeging om haar de hand te drukken, werd voor de krijgsraad gehaald en tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. Wegens een handdruk!!

Maar deze ervaringen waren de voorboden van een veel zwaardere tijd, die in Amerika te boek staat als de Rode Hysterie, en die van 1917-'21 woedde. In die jaren viel ook de moord op president Mc. Kinley, door Leon Czolgosz, als wiens medeplichtige Emma Goldman alras werd gearresteerd. Na een buitengewoon wrede behandeling moest men haar echter wegens gebrek aan bewijs vrijlaten.

Inmiddels was ze al in 1906 begonnen met de uitgave van een eigen blad, "Mother Earth", waarin ze de ideeën van haarzelf en van haar vrienden uiteenzette, en dat elf jaren heeft bestaan. Max Baginsky, Hippolyte Havel en Berkman waren onder degenen die eraan medewerkten. In de oorlogsomstandigheden van 1917 kwam er een einde aan de publikatie door een maatregel van de postcensuur. Maar "Mother Earth" was niet Emma Goldman's enige uitgave: toen geen uitgever Berkman's "Prison Memoirs of an anarchist" durfde uit te geven, verzamelde zij geld en publiceerde ze; ook publiceerde ze de eerste uitgave van haar eigen verzamelde essays. Voor een ander werk van haar hand, dat de "Sociale betekenis van het moderne toneel" besprak, kon ze echter een uitgever vinden.

De lezing van haar essays, dus ook van die, welke wij hier presenteren, is bij lange na niet in staat om de indruk weer te geven, die zij wekten, als zij door de schrijfster zelf werden uitgesproken. Emma Goldman was in de eerste plaats een spreekster, die het contact met haar publiek nodig had om zich te uiten, en die zich ook in de eerste plaats daarnaar richtte en zich daarop inspireerde. Ze was een trouw aanhangster van de theorieën van Bakoenin en Kropotkin, en als zodanig ook geen pacifiste, maar wel anti-militariste, twee grootheden, die nauwkeurig gescheiden dienen te blijven, maar tegenwoordig nogal eens verward wor-

den. Emma Goldman was een fel tegenstandster van de oorlogen tussen de staten, en ze was ervan overtuigd dat, als er geen staten waren, oorlogen tot het verleden zouden behoren. "Geen oorlog is aanvaardbaar dan die, welke leidt tot de omverwerping van het Kapitalisme, en het beheer over het produktieapparaat in handen van de werkende klasse brengt".

Als anti-militariste ageerde ze zowel tegen de Amerikaans-Spaanse oorlog van 1898, als tegen de eerste wereldoorlog. Voor deze laatste agitatie werd ze op 15 juni 1917 samen met Alexander Berkman gearresteerd wegens "samenzwering tegen de dienstplicht". Beiden werden wegens deze humane "misdad" tot de maximale straf veroordeeld: twee jaar gevangenisstraf en \$ 10.000 boete. Bij hun vrijlating was de Rode Hysterie in volle gang en nog door kommunistenangst verhevigd; ondanks dat zij door huwelijk Amerikaanse was, werd Emma Goldman samen met Berkman en 247 anderen naar Rusland gedeporteerd.

In de Sovjet-Unie werden de beide revolutionairen officieel hartelijk verwelkomd, maar gedurende de twintig maanden van hun verblijf danig in het resultaat van de revolutie van '17 teleurgesteld. Misschien waren beiden (Russen van geboorte) te zeer veramerikaniseerd, misschien ook zagen ze te zeer de schaduwzijden en niet de positieve mogelijkheden, die in die jaren zeker nog aanwezig waren. In elk geval ontvluchtten bei-

den na deze 20 maanden het "paradijs der arbeiders", zo snel als ze hun visa konden bemachtigen, en hun gehele verdere leven manifesteerden ze zich als felle anti-bolsjewieken. Het grootste gedeelte van hun werkracht werd in de nu komende jaren aan de propaganda tegen Sowjet-Rusland gewijd; zowel Berkman's "The Bolshevik Myth" als Goldman's "My disillusionment in Russia", zijn vanuit een fanatieke haat geschreven, en doen geen enkele poging tot objectiviteit.

In 1932 verscheen haar autobiografie, "Living my life", en toen dit langdurige werk gedaan was, was de belangrijkheid van de anti-bolsjewistische strijd overschaduwd door de strijd tegen het fascisme. In 1933 hield ze in Canada een serie lezingen over de gevaren van het Duitse nazisme. Tijdens een toegestaan verblijf in de V.S., voor 90 dagen, deed ze hetzelfde, daarna ook in Frankrijk. De strijd voor het anarchisme werd daarbij grotendeels verdrongen.

In 1936 brak de Spaanse Burgeroorlog uit, en de nu 67-jarige begaf zich ogenblikkelijk naar Spanje, om daar schouder aan schouder met de kameraden, van wie ze er vele kende, tegen de fascistiese opstand en vóór het anarchisme te strijden. We weten, hoe deze worsteling afliep. Zoals zo vaak eerder, versloeg de brute Macht de Rechtvaardige Zaak. Noch Emma's inspanning in Spanje, noch haar pogingen om de Engelse publieke opinie te beïnvloeden, tijdens

een verblijf in Engeland in '37-'38, was in staat deze afloop te veranderen.

In 1939, in het gezicht van de naderende fascistiese dreiging over Europa, keerde Emma Goldman naar Canada terug. Daar overleed ze op 13 mei 1940. Tot het laatste toe verdedigde ze haar, ons ideaal.

De in deze bundel door DE VRIJE geboden essays werden alle vóór 1909 geschreven, en verschenen in eerste uitgave omstreeks 1910-'11, in Emma Goldman's bundel: "Anarchism and other essays". Ondanks het feit, dat alle drie de essays, met name wat betreft het aangehaalde voorbeeldenmateriaal, sterk aan de tijd van ontstaan zijn gebonden, is de waarheid van elk artikel-als-geheel door de ruim vijf-en-vijftig verlopen jaren in het geheel niet aangetast.

Nog steeds dient de vaderlandsliefde als lokaas en het leger als kijkspel voor de burgerij; een censuur en leesverbod zijn intussen in elk leger reeds lang van kracht.

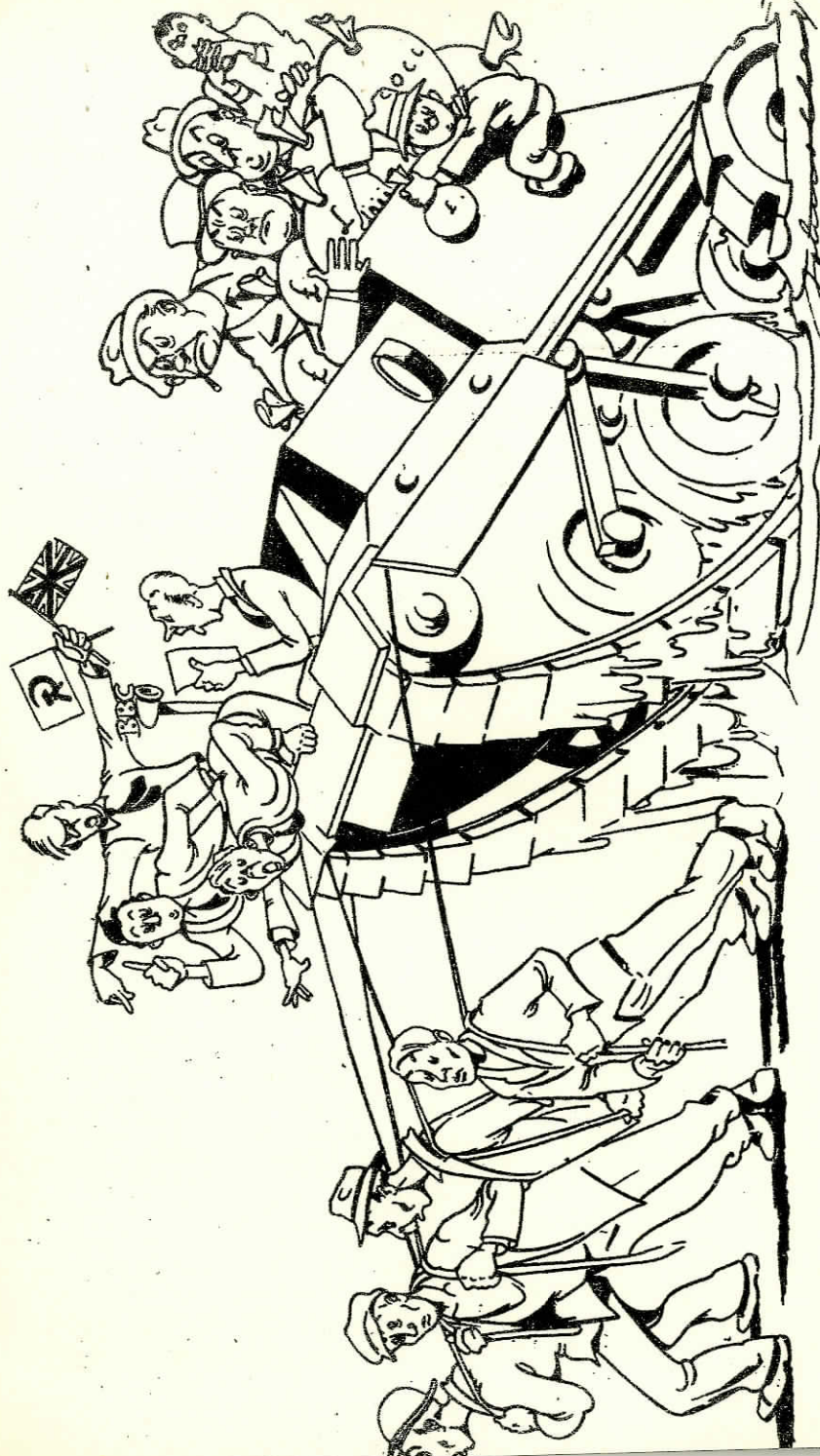
Nog steeds doet het principe van de "meerderheid", van de helft-plus-één opgeld; nog steeds loopt de massa braaf en kritiekloos achter haar leiders aan. Ook nu nog wijzen enkelingen onder hoon en blaam de weg op het pad der evolutie. In een tijd tenslotte, waarin vaak overhaast naar het stadhuis wordt gedraafd, maar een konkubinaat uit laks- of lafheid ingeburgerd schijnt, leek ons Emma Goldmans warme pleidooi voor het vrije huwelijk uit principe ze-

ker niet misplaatst.

Arthur Mendes-Georges
sept. '66.

VADERLANDSLIEFDE

Een bedreiging voor de vrijheid.

Wat is vaderlandsliefde? Is het de liefde voor zijn geboorteplaats, de omgeving van kinderlijke herinneringen en hoop, dromen en verlangens? De plek, waar we, in kinderlijke naïviteit de voorbijdrijvende wolken nakeken, ons afvragende, waarom wijzelf niet zo hard konden lopen? De plek, waar wij probeerden de miljarden schitterende sterren te tellen, waarbij we tezelfdertijd bevreesd waren, dat het werkelijk hemelse ogen waren, die tot in het diepst van onze kinderzieltjes doordrongen? Luisterden wij daar naar het gezang van de vogels met het verlangen, dat ook wij vleugels konden hebben om evenals zij naar verre landen te trekken? Of aan moeders knie verrukt naar glorieuze verhalen van heldendaden en veroveringen? De liefde voor dit plekje, waarvan elke vierkante centimeter herinneringen torst aan een gelukkige jeugd, is dit het gevoel dat men vaderlandsliefde noemt?

Als dat inderdaad het geval zou zijn, zou men van nog maar weinig hedendaagse mensen kunnen eisen, dat zij vaderlandsliefde voelen; op de geliefde geboortegrond zijn tans fabrieken en mijnen gebouwd en het oorverdovend geraas van machines is in de plaats getreden van het liefelijk gezang van de vogels. We horen ook geen verhalen meer van heldendaden, want de verhalen, die de moeders van vandaag vertellen, spreken van verdriet en zorgen.

Wat is dan die vaderlandsliefde?
"Vaderlandsliefde, mijnheer, is de

laatste toevlucht van schurken," zei Dr. Johnson. Leo Tolstoy, de belangrijkste anti-vaderlander van de moderne tijd, definieerde vaderlandsliefde als het principe, waarmee de opleiding van massa-moordenaars gerechtvaardigd wordt. Voor dit beroep is heel wat meer en duurder gereedschap nodig dan voor dat van bouwvakarbeider of schoenmaker; het levert ook heel wat meer "roem" en "eer" op dan een ander baantje.

Gustave Herve, een andere anti-vaderlander, noemt de vaderlandsliefde heel terecht bijgeloof; een bijgeloof dat schadelijker, kwaadaardiger en onmenselijker is dan de godsdienst. Het bijgeloof van de godsdienst immers ontstond uit het menselijk onvermogen om de natuurverschijnselen te verklaren. De primitieve mens, die donder hoorde of weerlicht zag, kon hier geen verklaring voor vinden en nam daarom aan dat er een macht achter stak, die groter was dan hijzelf, en die maakte dan natuurlijk ook de regen en regelde alle andere gebeurtenissen in de natuur. Maar vaderlandsliefde is een bijgeloof dat kunstmatig gekweekt en in stand gehouden wordt door een netwerk van leugen en bedrog; dit bijgeloof berooft de mens van zelfrespect en waardigheid, en vergroot zijn verwaandheid en zelfingenomenheid.

Verwaandheid, arrogantie en egoïsme zijn de bouwstoffen voor een echte vaderlandsliefde. Ik zou dat als volgt kunnen verduidelijken. De vaderlandsliefde doet net alsof on-

ze plâneet in kleine parkjes verdeeld is, die ieder afzonderlijk met een hoog hekwerk omgeven zijn. Degenen, die in één parkje geboren zijn, beschouwen zichzelf als oneindig beter, edeler, belangrijker en intelligenter dan de wezens, die ergens anders geboren zijn. Daarom is het een ieders plicht deze superioriteit over anderen te bevestigen en daarvoor te vechten, te doden en te sterven.

Natuurlijk denken de bewoners van de andere plekjes hetzelfde, met als gevolg, dat de geest van het kind van zijn vroegste jeugd af vergiftigd wordt met gruwelijke verhalen over "de" Duitsers, "de" Franssen, "de" Russen enz. Als de jongen man is geworden is hij dan ook geheel doordrongen van de overtuiging, dat de Heere-zelf hem heeft uitverkoren om zijn vaderland tegen de aanval van een buitenlander te verdedigen. Daarom wordt er zo hard geroepen om uitbreiding van leger en vloot, om betere bewapening en meer oorlogsschepen. Voor dit doel besteedde Amerika de laatste tijd 4 miljoen dollar. Bedenk wel, dat deze miljoenen aan het volk worden ontnomen! Het zijn namelijk niet de rijken die de grootste bijdrage aan de kosten van de vaderlandsliefde leveren. Zij zijn kosmopolieten, die zich volkomen thuis voelen in welk land ook; wij in Amerika kunnen dit heel duidelijk waarnemen. De rijke Amerikaan is immers Fransman met de Franssen, Duitser in Duitsland, Engels met de Engelsen? En besteedt hij zo niet met kosmopoli-

tiese gratie een compleet fortuin, voor hem bijeengebracht door de arbeid van kinderen in de Amerikaanse fabrieken en van de slaven op de katoenplantages? De vaderlandsliefde der rijken is van de soort die boodschappen van medeleven aan persoonlijkheden als de Russiese Tsaar zendt wanneer deze iets overkomen is, zoals Roosevelt deed uit naam van "zijn volk", toen Sergius door de Russiese revolutionairen was gestraft.

Dezelfde soort vaderlandsliefde steunde aarts-moordenaar Diaz, die duizenden mensenlevens vernietigde in Mexico. Het hielp hem verder door de arrestatie van Mexicaanse revolutionairen op amerikaans grondgebied die daarna zonder enige reden gekerkerd werden in de amerikaanse gevangenissen.

Maar vaderlandsliefde is ook niet voor de vertegenwoordigers van rijkdom en macht. Het is goed voor het gewone volk. Het doet ons denken aan de wijsheid van Frederik de Grote, boezemvriend van Voltaire, die zei: "Godsdienst is bedrog, maar hij moet in stand gehouden worden voor de massa".

Dat vaderlandsliefde een kostbare geschiedenis is, zal iedereen bemaan, die de volgende cijfers heeft bekeken. De stijging van de uitgaven voor de grote legers en vloten van de wereld, gedurende de laatste vijf en twintig jaar, is zo enorm, dat ieder, die over economiese problemen nadenkt erdoor getroffen zal worden. Wij kunnen dit gemakkelijk aantonen,

wanneer wij de periode 1881 - 1905 verdelen in perioden van vijf jaar, en de uitgaven voor bewapening van enige grote naties vergelijken tijdens de eerste vijfjarenperiode en de laatste. We krijgen dan het volgende beeld:

land	1880 - 1885
Groot Brittannië	\$ 2.101.848.936
Frankrijk	\$ 3.324.500.000
Duitsland	\$ 725.000.200
Verenigde Staten	\$ 1.275.500.750
Rusland	\$ 1.900.975.500
Italië	\$ 1.600.975.750
Japan	\$ 182.900.500

land	1900 - 1905
Groot Brittannië	\$ 4.143.226.885
Frankrijk	\$ 3.455.109.900
Duitsland	\$ 2.700.375.600
Verenigde Staten	\$ 2.650.900.450
Rusland	\$ 5.250.445.100
Italië	\$ 1.755.500.100
Japan	\$ 700.925.475

In elke van de vijfjarenperiodes die boven zijn aangegeven, stegen van elk genoemd land de militaire uitgaven. In het tijdsverloop van 1880 tot 1905 werden Englands militaire uitgaven verviervoudigd, die van de Verenigde Staten verdrievoudigd en die van Rusland verdubbeld. Duitslands uitgaven stegen met 35%, de Franse met 15%, de Japanse met 500%. Wanneer we nagaan welk deel van de totale staatsuitgaven in het verloop van die 25 jaren

voor het leger werd besteed, dan zien we ook dit percentage gestaag stijgen, en wel als volgt: Groot Britannië van 20% tot 37; Ver. Staten van 15% tot 23; Frankrijk van 16 tot 18; Italië van 12 tot 15%, Japan van 12 tot 14. Het is interessant om op te merken, dat in Duitsland het percentage daalde van 58% tot 25, waarvan de reden gelegen is in de enorme uitgaven, die het keizerrijk doet voor andere doeleinden; het bedrag nl. dat voor militaire uitgaven werd gedaan was in de periode 1901-5 groter dan in een der voorafgaande perioden. De grootte van het voor militaire doeleinden bestede deel van het jaarlijks nationaal inkomen, loopt in deze volgorde af: Groot Britannië, Ver. Staten, Japan, Frankrijk en Italië.

Men kan de steeds groeiende stijging der militaire uitgaven ook illustreren met het belastingbedrag per-hoofd, dat er in de loop van de genoemde vijftwintig jaar aan is besteed. De verhouding van de eerste vijf jaar met de laatste vijf is dan als volgt: Gr. Britannië \$ 18,47 - \$ 52,50; Frankrijk \$ 19,66 - \$ 23,62; Duitsland \$ 10,17 - \$ 15,51; Verenigde Staten \$ 5,62 - 13,64; Rusland \$ 6,14 - \$ 8,37; Italië \$ 9,59 - \$ 11,24 en Japan \$ 0,86 - \$ 3,11.

In deze laatste schaal is de zware last, die het militaire apparaat de burgers op de schouders legt, het duidelijkst geïllustreerd. Volgens de tot nu toe beschikbare gegevens stijgt het voor militaire uitgaven benodigde bedrag momenteel sterker dan het

bevolkingscijfer, zodat het er naar uitziet, dat de groei van het militarisme gepaard zal gaan met een toenemende verarming van de bevolking der betrokken landen.

Men zou mogen denken, dat de boven aangetoonde verschrikkelijke lijke geldverspilling door de vaderlandsliefde veroorzaakt, zelfs mensen met een matige verstandelijke ontwikkeling van deze ziekte zou genezen. De vaderlandsliefde vraagt echter nog meer. Voor de liefde voor het vaderland betaalt men, niet alleen in geld, maar ook met de levens van zijn kinderen. Vaderlandsliefde vereist trouw aan de vlag, hetgeen betekent: bereid en gereed zijn om zelfs vader, moeder, broer of zuster te doden.

Gewoonlijk wordt gezegd, dat we een staand leger nodig hebben, ten einde het land voor een invasie vanuit het buitenland te behoeden. Een verstandige man of vrouw weet echter dat dit een sprookje is, waarmee de dwazen worden bang gemaakt en opgejut. De regeringen, die heel goed elkaars belangen kennen, plegen geen invasie op elkaars grondgebied; ze hebben geleerd dat er meer is te winnen bij internationale arbitrage, dan bij oorlog en verovering. Terecht zei Carlyle: "Oorlog is een twist tussen twee dieven, die te laf zijn om hun eigen boontjes te doppen; ze nemen daarom jongens van het ene en van het andere dorp, trekken ze uniformen aan, geven ze geweren en laten ze als wilde beesten op elkaar los."

De oorzaken voor oorlogen zijn

heel gemakkelijk steeds op dezelfde kwestie terug te voeren. Nemen wij de Spaans-Amerikaanse oorlog, deze veronderstelde grootse en vaderlandslievende gebeurtenis in de geschiedenis van de Verenigde Staten. Hoe gloeiden we van verontwaardiging tegen die wrede Spanjaarden!! Het is waar, onze verontwaardiging gloeide niet uit zichzelf, maar was aangewakkerd door maandenlange krantenagitatie, lang nadat Butcher Weyler vele Cubanen had vermoord en hun vrouwen verkracht. Maar eerlijkheidshalve dient van de Amerikaanse Natie gezegd te worden, dat zij verontwaardigd werd, vechtlust ontwikkelde en dapper vocht. Maar toen de kruitdamp was opgetrokken, de doden waren begraven en de kosten van de oorlog op de burgerij verhaald werden via hogere prijzen en huren -- toen we, kortom, uit onze vaderlandslievende dronkenschap ontwaakten -- toen bleek plotseling dat de Spaans-Amerikaanse oorlog over de prijs van de suiker ging. Duidelijker gezegd, de levens, het bloed en het geld van het Amerikaanse volk waren misbruikt om de belangen van de Amerikaanse kapitalisten te beschermen, die door de Spaanse regering werden bedreigd. Het bewijs hiervan kan worden geleverd door te verwijzen naar de houding van de Amerikaanse regering ten opzichte van de Cubaanse arbeiders. Toen Cuba stevig in Amerikaanse handen was, werd aan de soldaten, die gekomen waren om Cuba te bevrijden, bevolen arbeiders uit de sigarenindustrie te fusille-

ren, toen deze kort na de oorlog in staking waren.

Het is ook niet alleen Amerika, dat om dergelijke redenen oorlog voert. Het gordijn gaat thans op voor de ware reden van de Russies-Japanse oorlog, die zoveel bloed en tranen kostte. Wederom zien we, dat achter de wrede oorlogsgod Moloch de nog wredere god Handel staat. Wedanken aan de toenmalige Russiese minister van oorlog, Koeropatkin, de onthulling van de ware redenen van die oorlog. De Tsaar en zijn edellieden hadden grote investeringen in Koreaanse konsessies, en de oorlog werd begonnen om in korte tijd een flink fortuin te vergaren!

De bewering, dat een zware bewapening de beste bescherming van de vrede vormt, is even dwaas als de verzekering, dat de meest vredelievende burger degene is, die met een revolver in zijn binnenzak rondloopt. De ervaring van het dagelijks leven leert, dat iemand die een wapen draagt altijd naar een mogelijkheid zoekt om zijn macht te laten zien, en waar het regeringen betreft, is de historische waarheid precies dezelfde. Waarlijk vredelievende naties verkwisten geen levens en geld met oorlogsvoorbereidingen en het gevolg is dan ook, dat de vrede bewaard blijft.

De eis van een groter leger en vloot is dan ook niet het gevolg van gevaren van buitenaf, maar van de angst voor de groeiende ontevredenheid onder de massa's en voor de geest van internationalisme bij de

arbeiders. Het is voor een binnenlandse vijand, dat de Heersers van de verschillende landen bewapenen; want deze vijand, indien eenmaal tot bewustzijn ontwaakt, zal gevaarlijker zijn dan een van over de grenzen.

De machten, die gedurende eeuwen de massa's in slavernij hebben gehouden, hebben een nauwkeurige studie van hun psychologie gemaakt. Zij weten, dat de massa is als een kind, bij wie men wanhoop, verdriet en tranen kan verdrijven met een stukje speelgoed. Hoe mooier versierd, hoe feller gekleurd het speelgoed is, des te meer zal het het miljoenen-hoofdige kind, de massa, aanspreken.

Leger en vloot zijn het speelgoed van het volk. Om ze aantrekkelijker en aanvaardbaarder te maken, worden duizenden dollars uitgegeven om ze ten toon te stellen. Dat was de enige reden, waarom de Amerikaanse regering een vloot uitrustte en langs de kust van de Pacific liet varen; ieder Amerikaans staatsburger moest de trots en glorie van de Verenigde Staten kunnen meevoelen. De stad San Francisco besteedde honderdduizend dollars voor de ontvangst van de vloot; Los Angeles zestigduizend, Seattle en Tacoma ongeveer honderdduizend. Voor de ontvangst van de vloot, zei ik, maar in werkelijkheid diende dit geld om de hoge officieren vol te laden met voedsel en wijn, terwijl "de jantjes" moesten muiten om voldoende rantsoenen te krijgen. Jawel, er werden tweehonderd zestigduizend dollars uitgegeven voor vuurwerk,

schouwburgen en partjes, in een tijd waarin over het gehele gebied van de Ver. Staten mannen, vrouwen en kinderen op straat van honger stierven en duizenden werkelozen hun arbeidskracht zouden willen verkopen voor ongeacht welk bedrag.

Tweehonderd zestigduizend dollar! Wat had men niet allemaal met een dergelijk bedrag kunnen doen? Maar in plaats van brood of kleren te krijgen werden de kinderen uit deze grote steden meegenomen om naar de vloot te gaan kijken opdat het, zoals een van de kranten schreef, "een blijvende herinnering voor het kind zal zijn."

Wat een prachtige herinnering, nietwaar? De werktuigen van de slachterij der beschaving. Wanneer de geest van het kind vergiftigd moet worden met dergelijke herinneringen, wat is er dan voor hoop op broederschap onder de mensen tot stand te brengen?

Wij Amerikanen maken er aanspraak op, een vredelievend volk te zijn en tegen geweld. Maar een koortsachtige vreugde overvalt ons bij de gedachte dat wij in staat zijn een stad vol hulpeloze burgers met één luchtbombardement uit te roeien. Wij staan gereed om een mens op te hangen, op de elektrische stoel te verbranden, of te lynchen die, door honger of armoede tot het uiterste gedreven, een aanslag pleegt op het leven van een of andere industriële mogul. En onze harten zwellen van trots bij de gedachte, dat Amerika de machtigste natie op aarde zal worden, en uit-

eindelijk alle andere landen onder zijn ijzeren laars zal brengen.

Dit is de logika van de vaderlandsliefde!!

De kwalijke gevolgen, die de vaderlandsliefde voor de gemiddelde mens heeft, zijn nog niets vergeleken met die waaraan de soldaat blootstaat, het arme, misleide slachtoffer van bijgeloof en domheid. Wat biedt de vaderlandsliefde aan de redder van het vaderland, de beschermer van de natie? Een leven van slaafse gehoorzaamheid, misdaad en perversiteiten in vreedstijd; een leven van gevaar, ontberingen en de dood in tijden van oorlog.

Toen ik onlangs in San Francisco een lezing moest houden, heb ik het Presidio bezocht, een prachtige plek, waar men over de baai en het Golden Gate park uitziet. Zo'n plaats is geëigend voor speeltuinen, een park en een muziekpodium, recreatiemogelijkheden voor het volk. In plaats daarvan wordt het ontsierd door lelijke, sombere, grauwe barakken, bouwsels, waarin de rijke zijn honden niet zou opsluiten. Maar in deze ellendige ruimten zijn soldaten als vee bijeengedreven; ze verdoen hun jonge levens met het poetsen van de knopen en schoenen van hun meerderen. Ik zag hier ook het klasseverschil: sterke zonen van een vrije Republiek als veroordeelden op een rij gezet, die voor iedere niksnut van een luitenant moesten salueren. De Amerikaanse gelijkheid, die de mens degradeert en de uniform verheerlijkt!

Het leven in kazernes leidt gemakkelijk tot de ontwikkeling van seksuele perversiteit; op dit gebied krijgen we in Amerika langzamerhand toestanden, die aan de Europese doen denken. Havelock Ellis, de bekende schrijver over de psychologie der seksen, schreef hierover: "Sommige kazernes zijn ware centra van mannen prostitutie (....) Het aantal soldaten dat zich prostitueert is groter dan wij willen geloven. Het is geen overdrijving te zeggen, dat men in sommige regimenten wordt beoordeeld naar de mate van ontucht, die men genegen is met de anderen te plegen. Op zomeravonden ziet men in Hyde Park en in de omgeving van Albert Gate een levendig verkeer plaatshebben, geheel openlijk, met of zonder uniform bedreven. In de meeste gevallen vormt de geldelijke winst een welkome aanvulling van het zakgeld van Jan Soldaat."

Hoever deze perversiteiten reeds ingeburgerd zijn, kan men het beste beoordelen naar het bestaan van diverse huizen voor deze vorm van prostitutie. Het gebruik is niet beperkt gebleven tot Engeland, het is algemeen geworden. "Soldaten zijn niet minder gewild in Frankrijk dan in Engeland en Duitsland, en er bestaan speciale huizen voor mannenprostitutie in Parijs zowel als in de garnizoenssteden."

Wanneer Havelock Ellis ook Amerika in zijn onderzoek naar seksuele perversiteiten had betrokken, zou hij hebben bemerkt, dat dezelfde toe-

standen in ons leger en onze vloot heersen. Hoe groter het staande leger, hoe groter de verspreiding van deze verschijnselen: de kazerne is er de broedplaats van.

Nog afgezien van de seksuele gevolgen van het kazerneleven, heeft dit de neiging de mannen ongeschikt te maken voor normale arbeid, als zij de dienst hebben verlaten. Vakmensen nemen zelden dienst, maar zelfs dezen zijn na een periode in militaire dienst ongeschikt geworden voor hun beroep. Ze zijn lui geworden, en verlangen naar opwindning en avonturen, hetgeen geen vreedzaam beroep hen kan verschaffen. Eenmaal uit het leger ontslagen, zien zij geen mogelijkheid zich in een beroep aan te passen. Maar het is gewoonlijk het menselijk uitschot, vroegere misdadigers en dergelijken, die door de strijd om het bestaan, of door hun persoonlijke neigingen naar het leger worden gedreven, en zij keren, als hun diensttijd over is, weer in hun vroegere misdadig leven terug, verruwd en gedegenereerder dan tevoren. Het is een bekend feit, dat onze gevangenen vol zitten met oud-soldaten; aan de andere kant zijn een belangrijk aantal soldaten gewezen misdadigers.

Van de schadelijke gevolgen voor de menselijke integriteit, die ik zojuist heb besproken, geeft het geval van soldaat William Buwalda een goed voorbeeld. Hij werd door de militaire autoriteiten zwaar gestraft, omdat hij meende, dat hij soldaat kon zijn en tezelfdertijd zijn normale

menselijke rechten genieten. Hij had zijn land intussen reeds vijftien jaar gediend en had over die tijd een onberispelijke staat van dienst. Volgens generaal Funston, die Buwalda's gevangenisstraf tot drie jaar terugbracht, is: "de eerste plicht van een militair onvoorwaardelijke gehoorzaamheid en loyaliteit aan de regering, en het maakt daarbij geen verschil of hij die regering steunt of niet." Funston maakt hier het ware karakter van de militaire trouw duidelijk: dienstnemen in het leger betekent afstand doen van de rechten uit de Onafhankelijkheidsverklaring.

Een merkwaardig sentiment, die vaderlandsliefde, die van denkende mensen gehoorzame machines maakt!

Ter rechtvaardiging van de zware straf van soldaat Buwalda vertelt generaal Funston het Amerikaanse volk, dat de soldaat zich schuldig heeft gemaakt aan "een misdaad die met hoogverraad gelijk staat". Wat voor "verschrikkelijke misdaad was dat dan wel? Deze: William Buwalda was een van de vijftienhonderd mensen die een openbare bijeenkomst in San Francisco bijwoonden, en na afloop heeft hij de spreekster, die Emma Goldman heette, de hand geschud! Een vreselijke misdaad, inderdaad, en terecht noemt de generaal het dan ook "een militair vergrijp, dat erger was dan desertie".

Kan er een ergere beschuldiging tegen de vaderlandsliefde worden uitgebracht, dan dat op een dergelijke wijze een man als misdadiger in de

gevangenis wordt geworpen en beroofd van de resultaten van vijftien jaren trouwe dienst?

Buwalda gaf zijn land de beste jaren van zijn leven en zijn gehele mannelijkheid, maar dit telde in het geheel niet mee. De vaderlandsliefde is onverbiddelijk; zoals alle onverzadigbare monsters vraagt zij alles of niets. Zij erkent de soldaat niet als een menselijk wezen, die recht heeft op zijn eigen gevoelens en meningen, neigingen en ideeën. Dit kan de vaderlandsliefde allemaal niet toestaan. Met schade en schande heeft Buwalda deze les moeten leren; het was een dure, maar geen nutteloze les. Toen hij uit de gevangenis ontslagen werd, had hij zijn functie in het leger verloren, maar hij had zijn zelf-respekt herwonnen. En dat is uiteindelijk wel drie jaar gevangenisstraf waard.

Een schrijver over militaire zaken in Amerika gaf in een recent artikel commentaar op de macht, die de Duitse militair had over de burger in dat land. Hij zei daarbij onder andere, dat indien onze Republiek geen andere functie had, dan om gelijke rechten te verzekeren aan alle burgers, dit voldoende reden voor zijn bestaan zou zijn. Deze schrijver was natuurlijk niet in Colorado, onder de vaderlandslievende regering van generaal Bell. Hij zou waarschijnlijk zijn mening hebben herzien, als hij had opgemerkt, hoe uit naam van de vaderlandsliefde en de Republiek mensen aan de onwaardigste behandeling

werden blootgesteld. Dit incident in Colorado is trouwens niet het enige dat de groei van het militarisme in de Verenigde Staten begeleidt. Er is geen staking waar militie en troepen de machthebbers niet te hulp snellen; waar zij niet even arrogant en wreed optreden als de mannen die het uniform van de Kaiser dragen. En dan hebben wij ook de militaire Wet-Dick; had de schrijver dit vergeten?

Een groot ongeluk met de meeste van onze schrijvers is, dat zij geheel onwetend zijn betreffende aktuele zaken, of dat ze er niet over willen spreken omdat ze oneerlijk zijn. Zo gebeurde het, dat de Wet-Dick door het Kongres is gejaagd met heel weinig diskussie en nog minder publiciteit, -- een wet, die de President de macht geeft om de vreedzame burger tot een bloeddorstig mensenjager te maken, zogenaamd ter verdediging van het Vaderland, maar in werkelijkheid ter verdediging van de belangen van de partij, waarvan de President de woordvoerder is.

De bovengenoemde schrijver meent dat het militarisme in Amerika nooit zo'n macht kan worden als overzee het geval is, aangezien de militaire dienst bij ons vrijwillig is, terwijl in de Oude Wereld dienstplicht bestaat. Er zijn echter twee zeer belangrijke feiten, die de geachte heer vergeet in aanmerking te nemen. Ten eerste heeft de konskriptie in Europa een diep gewortelde haat tegen het militarisme veroorzaakt onder alle lagen van de bevolking. Duizen-

den rekruten nemen dienst onder protest en, eenmaal in het leger, zullen zij elke mogelijkheid aangrijpen om te deserteren. Ten tweede heeft de dwang tot dienstneming in het leger een grote anti-militaristische beweging in het leven geroepen, die bij de Europese Machten gevreesder is dan welke beweging ook. Want het grootste bolwerk van het kapitalisme is het militarisme. Wanneer dit laatste wordt ondermijnd, wankelt het kapitalisme. Het is waar, dat Amerika geen dienstplicht kent, de mannen worden niet wettelijk gedwongen dienst te nemen in het leger. We hebben echter een even sterk dwingende macht: de nood. Is het geen feit, dat tijdens industriële depressies een enorme toevloed naar het leger plaatsvindt? Het militaire handwerk mag dan noch lukratief, noch eervol zijn, het is voor velen beter dan door het land te moeten zwerven, op zoek naar een baantje, in de rij staan bij de Bedeling, of in een logement te moeten slapen. Het betekent tenslotte dertien dollar per maand, drie maaltijden per dag en een slaapplek. Maar zelfs de nood is niet in staat, het leger tot een element van karakter en mannelijkheid te maken. Het feit, dat de militaire autoriteiten klagen over het "armzalige materiaal" dat dienst komt nemen, is een verheugend teken. Het bewijst dat er nog genoeg onafhankelijkheidszin en vrijheidsliefde in de gemiddelde Amerikaan is overgebleven om de hongerdood te riskeren liever dan het "pak-

kie" aan te trekken.

De denkende mannen en vrouwen over de gehele wereld beginnen zich te realiseren, dat de vaderlandsliefde een te begrensde idee is om aan de eisen van onze tijd te voldoen. De centralisatie van de macht heeft een gevoel van internationale solidariteit bij de onderdrukte naties van de wereld veroorzaakt; een solidariteit die bewijst, dat er meer overeenkomst bestaat tussen de belangen van de werkers in Amerika en die overzee, dan tussen de Amerikaanse arbeider en zijn Amerikaanse uitbuiters. Het is een solidariteit die geen buitenlandse invasie behoeft te vrezen, omdat zij alle werkers naar een punt leidt, waarop zij tot hun meesters zullen zeggen: "Ga zelf maar vechten! Wij hebben het lang genoeg voor je gedaan".

Deze solidariteit brengt zelfs de soldaten tot bewustzijn, die tenslotte toch ook deel uitmaken van de grote menselijke familie. Een solidariteit, die gedurende voorbije strijd onaantastbaar is gebleken, en die er onder andere de drijfveer van was, dat de Parijse soldaten tijdens de Commune van 1871 weigerden te gehoorzamen aan het bevel om op hun mede-arbeiders te schieten. Zij heeft kracht gegeven aan de mannen, die in de laatste jaren op de Russische oorlogsschepen aan het muiten sloegen; zij zal tenslotte de stoot geven tot de opstand van de vernederden en vertrapten tegen hun internationale uitbuiters.

Reeds heeft het Europese proletariaat de grote kracht van deze solidariteit beseft en de oorlog aan de vaderlandsliefde en zijn bloedige nasleep, het militarisme, verklaard. Duizenden mannen vullen gevangnissen in Frankrijk, Duitsland, Rusland en de Skandinaviese landen, omdat zij het oude bijgeloof durfden af te zweren. De beweging bleef niet beperkt tot de arbeidersklasse, maar vindt aanhangers in alle kringen, in het bijzonder bij mannen en vrouwen van naam in de kunst, de wetenschap en de literatuur.

Amerika zal moeten volgen. De geest van het militarisme is reeds in alle gebieden des levens doorgedrongen. Ik ben ervan overtuigd, dat het militarisme bij ons een groter gevaar vertegenwoordigt dan elders, door de vele verlokkingen, die het kapitalisme voorhoudt aan degenen, die het wenst te vernietigen.

Op de scholen is al een begin gemaakt. De regering houdt zich kennelijk aan de stelregel der jezuiten "Geef me de geest van het kind en ik maak de man". Kinderen worden ingewijd in de militaire taktiek, de glorie van het militarisme wordt in de lessen geprezen, de jeugdige geesten misvormd naar de verlangens van de regering. Kleurige affiches roepen de jongeren op, dienst te nemen: "Een prachtkans om de wereld te zien!" schreeuwt de regeringsleugenaar. Zo worden omschuldige jongens tot vaderlandsliefde verleidt, en de militaire Moloch schrijdt zegevierend

door het Land.

De Amerikaanse arbeider heeft al zoveel te lijden gehad van de soldaten, Staats- en Federale troepen beide, dat zijn afkeer van en tegenstand tegen de geuniformeerde parasiet gerechtvaardigd is. Maar een veroordeling alleen lost het grote probleem niet op. Wat nodig is, is opvoedende propaganda voor de soldaat: anti-vaderlandslievende lektuur, die hem zijn verhouding duidelijk maakt tot de mensen, op wier kosten hij leeft.

Dit is juist, wat de autoriteiten het meeste vrezen. Het is reeds hoogverraad voor een soldaat om een radikale meeting bij te wonen; het zal ook wel hoogverraad worden om een radikaal pamflet te lezen. Maar hebben de autoriteiten van alle tijden niet iedere stap vooruit altijd als verraderlijk gekenmerkt? Wie ernstig streeft naar sociale hervormingen, mag dit alles echter wel verdragen, want het is waarschijnlijk nog belangrijker om de waarheid in de kazerne te brengen, dan in de fabriek. Als we de vaderlandslievende leugen hebben ontmaskerd, zullen we de grond bouwrijp hebben gemaakt voor dat grote gebouw, waarin alle nationaliteiten in universele broederschap verenigd zullen zijn: een waarlijk

VRIJE MAATSCHAPPIJ.

MINDERHEID TEGENOVER MEERDERHEID.

Wanneer ik een samenvatting moest geven van de tendens van onze tijd, zou ik zeggen: hoeveelheid. Het aantal, de massa-geest domineert overal en vernietigt de kwaliteit. Ons gehele leven - produktie, politiek en opvoeding - berust op de hoeveelheid, de aantallen. De werkmán, die eens een eer stelde in de grondigheid en de kwaliteit van zijn werk is verdrongen door gedachteloze, ondeskundige automaten, die enorme hoeveelheden fabriceren van dingen, welke voor hen waardeloos zijn, en voor de rest van de mensheid gewoonlijk schadelijk. Zodat de hoeveelheid, de kwantiteit, inplaats van bij te dragen aan de rust en het comfort van het leven, alleen maar de menselijke lasten heeft verzwaard.

In de politiek tellen alleen de aantallen. Hoe groter de aantallen echter worden, des te meer verdrinken de principes, idealen, rechtvaardigheid en eerlijkheid in de grote massa. In de strijd om de voorrang schuwen de politieke partijen ten opzichte van elkaar geen enkel middel, omdat zij ervan overtuigd kunnen zijn, dat degene die slaagt door de massa als de overwinnaar zal worden bejubeld. Sukses is de enige god. Wat het kost, hoe het karakter eronder lijdt, is van geen belang. Wij hoeven niet ver te zoeken, als wij dit droevige feit bewezen willen zien.

Nooit tevoren was de korruptie, de totale verrotting van onze regering zo duidelijk; nog nooit tevoren stond het Amerikaanse volk van aan-

gezicht tot aangezicht met de Judas-tronie van dat politieke lichaam, dat jarenlang aanspraak heeft gemaakt op de naam onberispelijk, op de functie van steunpilaar van onze instellingen en beschermer van de rechten en vrijheden van het volk.

Maar toen de misdaden van de partij zo brutaal werden, dat zelfs de blinden ze konden zien, werden de legioenen opgetrommeld, en de heerschappij was weer verzekerd. De slachtoffers, honderd keer benadeeld, verraden en bedrogen, stemden niet tegen, maar vóór de overwinnaar. Verward vroegen de enkelingen zich af, hoe de meerderheid de tradities van de Amerikaanse vrijheid konden verraden? Waar was haar oordeel, haar onderscheidingsvermogen? Dat is het juist, de massa redeneert niet, en heeft geen oordeel. Bij totaal gebrek aan originaliteit en zedelijke moed heeft de meerderheid haar lot altijd in handen van anderen gegeven. Niet in staat tot het dragen van verantwoordelijkheid, is zij achter haar leiders aangelopen tot in de vernietiging toe. Ibsen's dr. Stockman zag het juist: "De gevaarlijkste vijanden van waarheid en recht in ons midden zijn de meerderheden, de verdorpe meerderheid". Zonder ambities of initiatief haten de massa's niets zozeer als vernieuwing. De vernieuwer is altijd tegengewerkt, veroordeeld en opgejaagd.

Een vaak herhaalde leus in onze dagen, door alle politici, zelfs de socialisten, gehanteerd, is, dat onze

tijd er een is van individualisme, van minderheden. Maar alleen degenen die aan de oppervlakte blijft, kan dit denkbeeld koesteren. Hebben niet enkelen de rijkdom van de gehele wereld verzameld? Zijn zij geen heersers, meester van elke situatie? Hun succes is echter niet het resultaat van individualisme, maar van de inertie, willoosheid en stomme gehoorzaamheid van de massa's. Deze vragen erom, overheerst, geleid en gedwongen te worden. Wat het individualisme betreft, op geen enkel moment in de geschiedenis had het minder kans op expressie, minder mogelijkheid om op een normale, gezonde manier beleefd te worden.

De individuele opvoeder, die eerlijk zijn doel nastreeft, de kunstenaar of schrijver met originele ideeën, de onafhankelijke wetenschapsman of ontdekker, de kompromis-loze pioniers van de sociale vernieuwing, worden dagelijks opzijgeschoven door diegenen wier geleerdheid en schepend vermogen gebrekkig van ouderdom zijn geworden.

Opvoeders, zoals Ferrer, worden niet aanvaard, terwijl de diëtisten van het voorgedraaide voedsel volgens professors Eliot en Butler, voor het voortbestaan van de eeuw der onbetekenende automaten succesvol zorgdragen. In de literaire en dramatische wereld zijn de Humphrey Wards en Clyde Fitches de afgoden van de massa, terwijl maar weinigen de schoonheid en het genie kennen van een Emerson, Thoreau, Whitman, een Ibsen

of Hauptmann, Butler Yeats of Stephen Phillips. Dezen zijn als eenzame sterren, ver achter de horizon van de massa's.

Uitgevers, teaterdirekteuren en kritici vragen niet naar de waarde van scheppende kunst, maar of het goed zal verkopen, of het bij het publiek in de smaak zal vallen. Maar de algemene smaak is een vuilnisbelt: het publiek slikt alles wat het niet behoeft te kauwen. Zodat de gewone middelmaat, het laag-bij-de-grondse karakteristiek is voor de voornaamste literaire produktie.

Moet ik zeggen, dat de beeldende kunst hetzelfde droeve voorkomen biedt? Bezoekt onze parken en pleinen, en ziet de afschuwelijke, platvoerse voorbeelden van wat er aan kunst gemaakt wordt. Geen andere smaak dan de "algemene", die van de meerderheid, zou zulke aanfluitingen van de kunst tolereren. Van een valse geest en een barbaarse uitvoering, hebben de standbeelden, die de Amerikaanse steden ontsieren net zoveel met kunst te maken als een betonnen paal met een Michelangelo. Maar dit is het enige wat aanvaard wordt; het ware kunstzinnige genie, dat zich niet stoort aan de algemene gangbare meningen, dat oorspronkelijk poogt te zijn en eerlijk ten opzichte van het leven, lijdt onbekend een armoe-dig bestaan. Misschien dat zijn werk eenmaal in de mode zal komen: maar niet voordat de spoorzoeker dood is en zijn erfenis door de massa zonder ideeën of visie zal zijn om zeep ge-

holpen.

Er wordt wel eens gezegd, dat de hedendaagse kunstenaar niet vrij kan scheppen, omdat hij zoals Prometheus geketend is aan de rots van de materiële nood. Maar dit gezegde gaat voor de kunst in alle eeuwen op. Michelangelo hing in dezelfde mate van zijn schutspatroon af als de schilder of beeldhouwer van vandaag. Het verschil ligt hierin, dat de kunst-kenners van toen ver van de dolle massa afstonden. Zij voelden het als een eer, te mogen offeren op het altaar van de meester.

De kunstbeschermer van onze dagen kent maar één maatstaf, één waardebepaling: de dollar. Hem interesseert geen andere waarde van een kunstwerk dan de geldswaarde. Zodat in Mirbeau's "Zaken zijn zaken" de bankier naar een of andere kleurvlak wijst en zegt: "Dat is een groot kunstwerk; het kost 50.000 francs!" Onze parvenus zijn net zo: de enorme prijzen, die ze voor hun ontdekkingen betaald hebben, moeten de armzaligheid van hun smaak verbergen.

De onvergeeflijkste zonde in de samenleving is het hebben van een onafhankelijke mening. Dat dit feit zo duidelijk uitkomt in een land, waarvan het symbool de democratie is, zegt veel over de enorme macht van de meerderheid.

Vijftig jaar geleden schreef Wendell Phillips: "In ons land met zijn absolute democratische gelijkheid is de publieke opinie niet alleen almachtig, maar ook alomtegenwoordig.

Men kan voor zijn tirannie niet vluchten, noch zich buiten zijn bereik houden en het resultaat is, dat als men de oude Griekse lantaarn neemt, en tussen honderd mensen gaat zoeken, er geen enkele Amerikaan is die niet meent, dat hij in zijn ambities, zijn persoonlijk-en zakenleven iets heeft te winnen of te verliezen bij de goede mening van zijn medeburgers. Het gevolg is, dat inplaats van een hoeveelheid individuen te zijn, die elk zonder vrees hun eigen mening uiten, wij als natie vergeleken bij andere naties een troep lafbekken vormen. De vrees voor onze buurman is bij ons groter dan bij enig ander volk". Het schijnt, dat we er sinds Wendell Phillips niet veel op zijn vooruitgegaan.

Zoals toen, is ook heden de algemene opinie nog de alomtegenwoordige tiran; zoals toen, is ook vandaag de massa nog een troep lafaards, bereid om diegene te aanvaarden, die haar geestelijke leegheid weerspiegelt. Vandaar de weergaloze opkomst van een man als Theodore Roosevelt. Hij belichaamt de slechtste elementen van de psychologie van de horde. Als politikus weet hij, dat de meerderheid weinig geeft om idealen of integriteit; wat zij zoekt is show. Of die show nu bestaat uit een hondententoonstelling, een bokswedstrijd, een lynchpartij, het vangen van een dief, de huwelijktentoonstelling van een rijke erfgename of de akrobatiese stunts van een ex-president, doet niets terzake. Hoe lelijker de gees-

By Special Request —

EMMA GOLDMAN

WILL DELIVER ONE MORE LECTURE
BEFORE HER DEPARTURE
AT

WINDSOR HOTEL (YORK ROOM)
DOMINION SQUARE

Monday, May 21st, 8:30 p.m.

SUBJECT

"LIVING MY LIFE"

HER AUTOBIOGRAPHY WIDELY ACCLAIMED IN AMERICA
AS THE OUTSTANDING WORK OF MODERN TIMES.

ADMISSION 35c and 50c

telijke kronkelingen, hoe meer plezier de massa heeft, hoe harder ze hoera roept. Zodat, met zijn armzalige ideeën en vulgaire geest, Roosevelt nog steeds de man is.

Daartegenover worden mannen, die torenhoog uitsteken boven de politieke dwergen, mannen van beschaving, cultuur en geestelijk kunnen, als dwazen uitgejouwd en monddood gemaakt. Daarom is het absurd te menen, dat onze tijd de tijd van het individualisme is. Ook bij ons herhaalt zich alleen maar het fenomeen van de geschiedenis: elke inspanning voor vooruitgang, voor verlichting, wetenschap, godsdienstige, politieke en economische vrijheid komt van een kleine minderheid, niet van de massa. En deze minderheid wordt, zoals steeds gebeurde, verkeerd begrepen, opgejaagd, gekerkerd, gemarteld, vermoord.

Het principe van broederschap, dat door de agitator van Nazareth werd gepropageerd, bleef levenskrachtig, waar en rechtvaardig zolang het het leidlicht van een minderheid vormde. Zo gauw de meerderheid het te pakken kreeg, werd het een aanleiding voor twisten, bloedvergieten en vuur, een verspreider van leed en ongeluk. Toen de almacht van Rome door kolossale mannen als Huss, Calvijn en Luther werd aangevallen, leek er een zon op te gaan midden in de nacht. Maar niet zo gauw werden Luther en Calvijn politici, die bogen voor potentaten, edellieden en de horde-mentaliteit, of zij vernietigden de grote mogelijkheden van de Reformatie.

Ze kregen sukses en de steun van de meerderheid, maar die meerderheid was even bloeddorstig en wreed in het vervolgen van rede en gedachte, als het katolieke monster. Wee de ketterse minderheid, die zich niet boog voor haar uitspraken! Na eindeloze krachtsinspanning, uithoudingsvermogen en offers, is de menselijke geest eindelijk vrij van het spook der religie: nu is de minderheid op zoek naar nieuwe veroveringen, maar de meerderheid sleept zich langzaam voort, gehinderd door waarheden, die door de tijd tot leugens werden.

Op politiek gebied zou de mensheid nog in absolute slavernij verkeren, wanneer de John Balls, de Watt Tylers en Wilhelm Tells er niet waren geweest, de ontelbare individuele reuzen, die iedere centimeter op de macht van koningen en tirannen bevochten. Waren er geen enkelingenpioniers geweest, dan zou de wereld nimmer hebben geschud op haar grondvesten door die geweldige golf, de Franse Revolutie. Grote gebeurtenissen worden meestal voorafgegaan door schijnbare kleinigheden. Zo waren de welsprekendheid en het vuur van Camille Desmoulins als de trompet voor Jericho: hij maaide de Bastille, dat teken van marteling, misbruik en afschuw, weg.

Steeds weer, in elke periode, waren de enkelingen de vaandeldragers van het grote denkbeeld, de bevrijdende krachtsinspanning. Niet de massa, die een loden gewicht is, dat beweging verhindert. De waarheid hier-

van blijkt in Rusland duidelijker dan waar ook. Duizenden mensenlevens vielen al ten prooi aan dat bloedige regiem, maar het monster op de troon is nog niet tevreden. Hoe is het mogelijk, dat ideeën, kultuur, literatuur, de diepste en beste gevoelens zuchten onder een ijzeren juk? Omdat de meerderheid, die kompakte, onbeweeglijke, suffige massa van Russische boeren na een eeuw van strijd, opofferingen en ongehoorde ellende, nog steeds meent, dat het vermoorden van een intellektueel, "niemand met blanke handen", geluk brengt.

Ook in de Amerikaanse vrijheidsstrijd was de meerderheid steeds een blok aan het been. Tot op de dag van heden worden de ideeën van Jefferson, Patrick Henry en Thomas Paine ontkend en verkocht door hun nakomelingschap. De massa moet niets van ze hebben. De grootheid en moed die men vereert in Lincoln worden vergeten, waar het de mensen betreft, die de achtergrond van dat tijdsbeeld vormden. De ware schutspatroons van de zwarte man worden gevonden in het handjevol strijders uit Boston, Lloyd Garrison, Wendell Phillips, Thoreau, Margaret Fuller en Theodore Parker, wier grote moed en strijdbaarheid kulmineerden in die sombere reus John Brown. De onvermoeide inspanning, wel sprekendheid en volharding van deze mensen ondermijnden de bastions van de Zuidelijken; Lincoln en de zijnen volgden eerst toen de Slavernij een praktische kwestie was geworden, die door allen erkend werd.

Ongeveer vijftig jaar geleden rees een idee als een meteor boven de sociale wereld-horizon uit, een idee, zo vër gaand, zo alomvattend, dat het schrik verspreidde in de harten van tirannen over de gehele wereld. Maar het bracht vreugde en hoop aan de miljoenen. De pioniers kenden de moeilijkheden op hun weg, de tegenkating, de vervolging, de ontberingen, die zij zouden ontmoeten, maar trots en onvervaard gingen zij voort. Nu is hun idee populair geworden; bijna iedereen is socialist, de rijke zogoed als zijn arme knecht, de steunpilaren van wet en orde, zowel als hun slachtoffers, de vrijdenker en de gelovige, de burgerdame en het achterbuurtmeisje. Waarom niet? Nu de waarheid van vijftig jaar geleden een leugen is geworden, beroofd van zijn jeugdige verbeeldingskracht, zijn fut, macht en revolutionair ideaal - waarom niet? Nu het niet langer een prachtig toekomstbeeld is, maar een "prakties uitvoerbaar schema", dat op de wil van de meerderheid berust - waarom niet? De handige politikus zingt de lof van de massa: de arme meerderheid, de beledigde, mishandelde, reusachtige meerderheid, als deze hem maar wilde volgen!

Wie heeft dit liedje niet al eens eerder gehoord? Wie kent dit nooit veranderende refrein van de politici niet? De massa betaalt, wordt beroofd en gebruikt, ik weet dit net zo goed als elk ander. Maar ik houd vol, dat het de massa zelf is, die verantwoordelijk is voor deze toe-

stand. Het volk hangt aan zijn meesters, houdt ervan om geslagen te worden en is er het eerste bij om "Kruisigt hem" te roepen als iemand het waagt een protesterende stem te doen horen tegen de heilige kapitalistische autoriteit of tegen een of andere vermoldde instelling. Hoe lang dacht u, dat heersers en privateigendom nog zouden bestaan, als de massa's niet met vreugde soldaten, politieagenten, cipiers en beulen leverde? De socialistiese demagogen weten dit net zo goed als ik, maar zij handhaven de mythe van de meerderheid, omdat het systeem dat zij voorstaan gericht is op de voortzetting van de macht. En hoe krijg je macht zonder de massa? De massa, die heerschappij, dwang en afhankelijkheid steunt, maar nimmer de vrijheid, de vrije persoonlijke ontwikkeling of de geboorte van een vrije samenleving.

Het is niet, omdat ik niet meevoel met de onderdrukten en onderfenden van deze aarde; niet, omdat ik geen weet zou hebben van de schandelijk onwaardige manier, waarop de mensen moeten leven, dat ik de meerderheid verwerp als creatieve faktor voor de verbetering. Ik weet echter maar al te goed, dat de massa nooit streed voor recht of gelijkheid. Altijd werd de menselijke stem gesmoord de menselijke geest verdrukt, de mens geketend. De massa streefde ernaar het leven eenvormig te maken, grijs en monotoon als de woestijn. De massa zal altijd de ontkenning zijn van de

individualiteit, de oorspronkelijkheid en het vrije initiatief. Ik ben het eens met Emerson, waar deze zei: "de massa is grof en langzaam, schadelijk in haar eisen en invloed, men moet haar niet vleien, maar opvoeden. Ik wens niets toe te staan aan de massa, maar haar te dwingen zich te verdelen, zodat er individuen uit tevoorschijn kunnen komen. Massa's! De massa's zijn een ramp. Ik wens geen massa, doch slechts eerlijke mannen en beminnelijke, ontwikkelde vrouwen!" Met andere woorden: de levende waarheid van het sociaal- en ekonomies welzijn zal slechts werkelijkheid kunnen worden door de inspanning, moed en kompromisloze vastbeslotenheid van de denkende minderheid, niet door de massa.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through.

HUWELIJK EN LIEFDE

ANARCHIST ENDS EXILE

De gangbare mening omtrent huwelijk en liefde is, dat ze gelijk zijn, aan dezelfde beweegredenen ontspringen en dezelfde menselijke behoeften bevredigen. Zoals de meeste gangbare meningen is ook deze niet op de werkelijke feiten gebaseerd, maar op een bijgeloof.

Huwelijk en liefde hebben niets gemeen, doch staan zo ver uiteen als de beide polen van de aarde; eigenlijk zijn ze tegengesteld aan elkaar. Ongetwijfeld zijn er huwelijken gesloten als gevolg van liefde. Echter niet, omdat liefde zich slechts in een huwelijk volkomen uitdrukken kan maar eerder, omdat maar weinig mensen volledig aan het gangbare gebruik ontgroeien. Aan de dag van vandaag zijn er grote aantallen mannen en vrouwen, voor wie het huwelijk slechts een farce is, maar die zich er omwille van de publieke opinie aan onderworpen hebben. In elk geval, al is het waar, dat er huwelijken zijn, gebaseerd op liefde, en eveneens dat in sommige gevallen de liefde groeit gedurende het huwelijk, dan nog houd ik vol, dat dit onafhankelijk van het huwelijk gebeurt, en niet door het huwelijk.

Maar het is een absolute leugen dat de liefde uit het huwelijk zou voortvloeien. Bij zeldzame gelegenheden hoort men weleens van een echtpaar, dat na het huwelijk verliefd op elkaar werd, maar bij nauwkeurige beschouwing zal men ontdekken, dat dit meer een aanpassen aan het onvermijdelijke was. Het aan-elkaar-gewend-

raken is tenminste ver verwijderd van de spontaniteit, intensiteit en schoonheid van de liefde, zonder welke de intimiteit van het huwelijk vernederend moet werken op man en vrouw beide.

Het huwelijk is in eerste instantie een economiese regeling, een soort verzekeringsovereenkomst. Van een gewone levensverzekering verschilt het slechts in zoverre, dat het bindender is en meer verplichtingen meebrengt. In verhouding tot de investering is de winst belachelijk klein. Als men een levensverzekering sluit, betaalt men daar goed geld voor, maar men kan altijd met betalen ophouden. Als de vrouw zich van een man verzekert, betaalt ze daarvoor met haar naam, haar persoonlijke vrijheid, haar zelfrespekt, haar gehele leven, "totdat de dood (hen) scheidt! De huwelijksverzekering veroordeelt haar daarbij tot levenslange afhankelijkheid, parasitisme, totale nutteloosheid, individueel zowel als sociaal. De man betaalt natuurlijk ook zijn prijs, maar aangezien zijn sfeer wijder is, knelt de huwelijksband hem niet zoals hij het de vrouw doet; zijn ketenen zijn meer op economies gebied voelbaar.

Men zou voor het huwelijk hetzelfde motto kunnen gebruiken, dat volgens Dante boven de poort van de hel stond geschreven: "Wie hier binnentreedt, laat alle hoop varen!"

Dat het huwelijk een mislukking is, zal alleen een domoor willen ontkennen. Men behoeft de echtschei-

dingsstatistieken maar na te gaan om zich te realiseren, hoe 'n grote mislukking. Eén op de twaalf huwelijken eindigt met echtscheiding; sinds 1870 is het aantal gescheiden personen per 100000 inwoners gestegen van 28 tot 73; overspel als echtscheidingsgrond is sinds 1867 toegenomen met 270,8 %, kwaadwillige verlaten met 369,8; voor dit alles zullen we echt een andere reden moeten zoeken dan de wel gehoorde: slapheid van de echtscheidingswetten, en: toenemende losheid van zeden onder de vrouwen.

Wie de sociale toestanden bestudeert, kan zich niet tevreden stellen met de gangbare verklaringen voor het tekortschieten van zovele huwelijken. Hij zal verder moeten graven in het leven van de seksen om te weten te komen, waarom het huwelijk schadelijk blijkt te zijn.

Edward Carpenter merkt op, dat achter elk huwelijk opdoemt de levenslange omgeving van de twee geslachten; een omgeving, een levenssfeer, die zo verschillend is, dat daardoor alleen al man en vrouw vreemden voor elkaar moeten blijven. Het huwelijk heeft niet de macht om kennis van, en respekt voor elkaar te ontwikkelen - zonder welke elke verbintenis tot falen is gedoemd bij wezens, die gescheiden zijn door zo'n enorme muur van bijgeloof, gebruik en gewoonte, als man en vrouw.

Henrik Ibsen, die een afkeer had van elke sociale schijnvertoning, was misschien de eerste, die deze grote waarheid begreep. Wanneer Nora haar

man verlaat, dan is dit niet - zoals een domme recensent dacht - omdat ze haar verantwoordelijkheid wil ontvluchten of voor vrouwenrechten strijden, maar omdat ze ontdekt heeft, dat ze acht jaar lang geleefd heeft met en kinderen gebaard van een vreemde. Is er iets vernederender dan levenslange intimiteit tussen vreemden? De vrouw hoeft niets anders van de man te weten, dan het bedrag van zijn inkomen. En de kennis van de vrouw -- wat weet de man daar méér van dan of ze er aantrekkelijk uitziet? We zijn nog lang niet over de theologiese mythe heen, volgens welke de vrouw geen ziel had en een soort aanhangsel was van de man, voor wiens plezier ze uit zijn rib werd vervaardigd.

Het is misschien wel deze slechte bouwstof, die verantwoordelijk is voor de inferioriteit van de vrouw! In elk geval, een ziel heeft de vrouw niet, dus wat moeten we nog over haar weten? Bovendien, hoe minder persoonlijkheid de vrouw heeft, hoe beter; des te meer zal ze in haar echtgenoot opgaan. Het is juist deze slaafse instemming met de superioriteit van de man, die het huwelijk gedurende zo'n lange tijd schijnbaar intact heeft gehouden. Nu de vrouw langzaam aan zichzelf bewust wordt, nu ze begint te beseffen, dat ze een persoonlijkheid heeft, die apart staat van die van de man, nu begint de heilige huwelijksband langzamerhand stukgescheurd te worden, en er is geen sentimenteel gelamenteer, dat

daaraan wat kan veranderen.

De meeste meisjes is vanaf hun kinderjaren bijgebracht, dat ze later zullen gaan trouwen, en dat daarom hun opvoeding en scholing op dit feit gericht moet zijn. Ze worden gekweekt zoals een varken wordt gemest voor de slacht. Maar het gekke is, dat het gemiddelde meisje minder te weten komt omtrent haar functies als echtgenote en moeder, dan een halfwas arbeider over zijn vak. Het is onfatsoenlijk en vulgair voor een meisje om iets over de lichamelijke verhouding in het huwelijk te weten. Maar de toverspreuk van de huwelijksdag maakt voor de burger datzelfde vulgaire tot de meest zuivere gebeurtenis, die maar denkbaar is en die dan ook voor elke kritiek gevrijwaard is. Want zo gebeurt het: de toekomstige echtgenote en moeder wordt liefst totaal onwetend gehouden omtrent haar grootste troef in het huwelijk -- sex. Zo wordt ze voor haar leven lang aan een man gebonden, om zich dan geschokt, afgestoten en vernederd te voelen door iets, wat in feite het natuurlijkste en meest gezonde instinct is. Men kan veilig zeggen, dat een groot gedeelte van de ontevredenheid, het verdriet en de lichamelijke weerzin in het huwelijk te wijten is aan die misdadige onwetendheid inzake seksuele kwesties, die als een deugd wordt verheerlijkt. Evenmin overdrijf ik, als ik beweer, dat meer dan één huwelijk is gestrand door deze onwetendheid.

Wanneer echter een vrouw vrij en

flink genoeg is om wat op te steken omtrent het mysterie der geslachten zonder hiervoor de toestemming van Staat of Kerk te vragen, dan zal ze veroordeeld worden als geheel ongeschikt om de echtgenote van een "goede" man te worden, waarbij de goedheid van de man dan bestaat uit een leeg hoofd en een goedgevulde beurs. Is er iets belachelijkers denkbaar dan de idee, dat een gezonde, volwassen, levenslustige en gevoelige vrouw de eisen van haar natuur moet negeren, haar intense verlangen moet onderdrukken, haar gezondheid moet ondermijnen en haar geest breken, haar gezichtsveld verkleinen en de diepte en schoonheid van de lichamelijke ervaring moet afzweren, totdat er eens een "goede" man komt, die haar "tot zijn vrouw verlangt"? Want dit eist het huwelijk. Hoe kan zo iets anders dan in een mislukking eindigen? Tegelijkertijd is dit een van de factoren, die het huwelijk van de liefde onderscheiden.

Wij leven in een zakelijke eeuw. De tijd, toen Romeo en Julia de wraak van hun vaders riskeerden en Gretchen zich blootstelde aan de roddelpraat van de burens, om liefdes wil, die tijd is voorbij. Wanneer in zeldzame gevallen jonge mensen zichzelf de luxe van een romance veroorloven, zitten de ouders er al gauw bovenop om erin te hameren, dat ze "verstandig" moeten zijn. Wat het meisje voorgelaten wordt, is niet of ze van de man houdt, maar er wordt gevraagd: "Hoeveel verdient hij?". Het geld, de

godheid van het Amerikaanse leven. Verdient hij goed zijn brood? Kan hij een vrouw onderhouden? Dit is het enige, wat voor een huwelijk pleit. Langzamerhand wordt elke gedachte van het jonge meisje hierdoor door-drongen; ze droomt niet langer van maanlicht en kusjes, van vreugde en tranen, nee, ze droomt van winkelen en luxe-dingen kopen. Armoede van gedachten en platvoersheid zijn elementen, die nauw samenhangen met het huwelijk als instelling. Staat en Kerk keuren geen ander idee goed, omdat het het huwelijk is, dat controle door kerk en staat mogelijk en noodzakelijk maakt.

Ongetwijfeld zijn er mensen, die liefde hoger blijven schatten dan geld. In het bijzonder is dit het geval in de categorie, die door de economische noodzakelijkheid heeft geleerd zichzelf de bedruipen. De enorme verandering in de positie van de vrouw, die op deze wijze is tot stand gekomen, is des te merkwaardiger, wanneer we bedenken, hoe korte tijd geleden de vrouw de industriële arena betrad. Zes miljoen vrouwelijke loonarbeiders; zes miljoen vrouwen, die met de mannen hetzelfde recht hebben op uitbuiting, op staking, ja, zelfs op verhongeren. Nog iets van uw orders, meneer? Jawel, zes miljoen loon-slavinnen in alle beroepen, vanaf het moeilijkste hersenwerk tot de zwaarste lichamelijke arbeid in mijnen en bij de spoorwegen, ja, zelfs detektives en politie-agenten. De emancipatie is dan toch wel een voldongen

feit!

Toch zijn er, ondanks dit alles, in het miljoenenleger van vrouwelijke arbeidskrachten maar een klein aantal, die het werk zien als iets blijvends, zoals een man dat doet. Onverschillig, hoe zwak deze is, hij heeft geleerd onafhankelijk te zijn, zijn eigen levensonderhoud te verdienen. Ik weet natuurlijk wel, dat in onze economische tredmolen niemand werkelijk onafhankelijk is; toch heeft zelfs de onbetekenendste man er een hekel aan om een parasiet te zijn, of als zodanig bekend te staan.

De vrouw beschouwt haar positie als arbeidster als van tijdelijke aard, en zij zal die dan ook in de steek laten zo gauw er iemand komt, die een beter bod op haar doet. Daarom is het veel moeilijker vrouwen te organiseren in een vakbond dan mannen. "Waarom zou ik lid van een vakbond worden? Ik ga toch trouwen, dan heb ik mijn eigen huis". Is haar niet van kindsbeen af bijgebracht om dit als haar hoogste doel te beschouwen? Ze zal gauw genoeg leren, dat haar huis een gevangenis is, net als de fabriek, niet zo groot, maar met veel dikkere deuren en tralies en een bewaker zo trouw, dat letterlijk niets aan zijn aandacht ontsnapt. Het meest droevige is daarbij nog, dat de huisvrouw niet langer is vrijgesteld van de loonslavernij; die krijgt ze tegenwoordig evengoed te vervullen.

Volgens een recente statistiek is tien procent van de loonarbeiders in New York City gehuwd, doch

gedwongen het slechtst betaalde werk te blijven verrichten. Wie daarbij dan de slavernij van de huishouding optelt, ziet wat er overblijft van de bescherming en de vrijheid, door het huwelijk verworven. Het is begrijpelijk het arbeidersvrouwje te horen spreken van "mijn huis", maar aangezien ze leeft in de sfeer, die haar man voor haar schept, doet ze eigenlijk niet anders dan werken in zijn huis, jaar na jaar, totdat haar uitzicht op het leven en op de menselijke verhoudingen net zo kleingeestig en kleurloos is geworden als haar omgeving. Geen wonder, als ze een vitterige, kleingeestige, ruziezoekende en onverdraaglijke kwebbel wordt en haar man het huis uitjaagt. Zij zou niet weg kunnen; al wilde ze het, waar zou ze naar toe moeten? Bovendien is de vrouw reeds na een korte tijd getrouwd te zijn, door het volkomen zich richten naar een ander mens, buiten staat zich in de wereld te bewegen. Ze wordt zorgeloos in haar uiterlijk, onhandig in haar bewegingen, onzelfstandig in haar besluiten en laf in haar oordeel, een vervelend blok aan het been, waar mannen een hekel aan krijgen. Een inspirerende atmosfeer om het leven in door te brengen, nietwaar?

Maar het kind, hoe zal het kind beschermd worden als het niet door het huwelijk is? Is dat dan eigenlijk niet de belangrijkste overweging? Het bedrog, de valsheid van een dergelijke redenering! Het huwelijk beschermt het kind, maar duizenden kinderen

verhongerend zonder tehuis. Het huwelijk beschermt het kind, maar weeshuizen en opvoedingsgestichten zitten stampvol, kinderrechtvaarders en verenigingen voor kinderbescherming hebben dagwerk! Wat een dwaasheid!

Het huwelijk mag dan de mogelijkheid bieden om "het paard naar de bron te brengen", maar kan het paard gedwongen worden om te drinken? De wet kan de vader arresteren, en hem het boevenpak aantrekken, maar heeft het kind hierdoor te eten? Als de vader werkeloos is, als hij zich schuilhoudt, wat doet het huwelijk dan? Uit haar naam wordt dan aan het gerecht gevraagd de man "ter verantwoording te roepen", d.w.z. dat hij achter slot en grendel wordt gezet; maar zijn arbeid is dan niet voor het kind, maar voor de staat. Voor het kind niets anders dan de verdrietige herinnering aan een gevangenispak.

En de bescherming van de vrouw? -- hier ligt de vloek van het huwelijk. Niet omdat zij werkelijk door het huwelijk beschermd wordt, maar het idee is zo afstotend, zo'n belediging voor het leven, zo'n vernedering voor de menselijke waardigheid, dat het de veroordeling inhoudt voor deze parasiterende instelling.

Het is ermee als met die andere patriarchale instelling - het kapitalisme. Dit berooft de mens van zijn geboorterecht, bemoeilijkt zijn groei, vergiftigt zijn lichaam, houdt hem dom, arm en afhankelijk, en geeft hem dan aalmoezen, die zijn laatste restje zelfrespekt vernietigen.

Het huwelijk maakt een parasiet van de vrouw, een absoluut horige. Het maakt haar inkapabel voor de strijd des levens, vernietigt haar sociaal bewustzijn, verlamt haar voorstellingsvermogen en stelt daarvoor in de plaats zijn welwillende bescherming, die in werkelijkheid een val is, een travestie van het menselijk karakter.

Als het moederschap werkelijk de hoogste vervulling van de vrouwelijke natuur is, wat voor bescherming behoeft het dan meer, behalve liefde en vrijheid? Het huwelijk doet niet anders dan deze vervulling besmeuren, beledigen en bederven; zegt het niet tot de vrouw: slechts als je je aan mij onderwerpt, zul je leven voortbrengen? Wordt ze niet aan de schandpaal genageld, als ze weigert haar recht op moederschap te verwerven door zichzelf te verkopen? Is niet slechts de gehuwde moeder heilig, al ontving ze met haat, of onder dwang? En als het moederschap een vrije keuze is, uit liefde of ekstase, uit een uitdagende passie, plaatst men dan geen doornenkroon op een onschuldig hoofd, met in bloedige letters het woord Bastaard? Al bezat het huwelijk alle deugden, die eraan worden toegeschreven, dan nog zouden zijn misdaden tegen het moederschap het voor eeuwig buiten het gebied der liefde sluiten.

Liefde; het sterkste en diepste element in het gehele leven, de wegbereider voor hoop, vreugde en ekstase; de uitdager van wetten en kon-

venties; de meest vrije, krachtigste schepper van de menselijke toekomst; hoe kan zo'n alles overheersende kracht gelijk zijn aan dat zielige produkt van staat en kerk, dat huwelijk heet?

Vrije liefde? Alsof liefde iets anders is dan vrij! De mens kan zelfs verstand kopen, maar al het geld in de wereld kan geen liefde kopen, De mens heeft lichamen onderworpen, maar geen macht op aarde is groot genoeg om de liefde te onderwerpen. De mens overwon gehele naties, maar geen leger op de wereld kan de liefde overwinnen. De geest is geketend en gekerkerd, maar de liefde laat zich ketenen noch opsluiten. Hoog op een troon gezeten, met alle pracht en praal die goud kan kopen, is de mens niettemin arm en wanhopig, als de liefde hem voorbijgaat. En als ze bij hem blijft, is de armste hut stralend van warmte, leven en kleur. Liefde heeft de macht van een bedelaar een koning te maken. Ja, liefde is vrij; zonder vrijheid kan ze niet gedijen. In vrijheid geeft ze zich zonder reserve, overvloedig en volledig. Als de liefde eenmaal wortel heeft geschoten, kunnen geen wetten en gerechtshoven haar uitroeien. Maar als de grond onvruchtbaar is, hoe kan dan het huwelijk er vruchten laten groeien?

De liefde heeft geen bescherming nodig: zij is haar eigen beschermster. Zolang het leven uit liefde geboren wordt, wordt geen kind verlaten, of lijdt honger, of is van warmte ver-

stoken. Ik weet, dat dit waar is; ik ken vrouwen, die in vrijheid moeder werden door de mannen, die ze liefhadden. Weinig nakomelingen van een eerzaam huwelijk genieten de zorg, de bescherming en de toewijding die een vrije moeder in staat is te geven.

De verdedigers van de Macht vrezen de komst van het vrije moederschap, omdat het hen van hun prooi zal beroven. Wie zou in de oorlogen vechten? Wie zou de rijkdommen voor hen verdienen? Wie zou voor politie-agent of cipier spelen, als de vrouwen zouden weigeren zonder onderscheid kinderen te baren? Het ras, het ras!! roepen koning, president, kapitalist en priester in koor. Het ras moet worden voortgeplant, al moet de vrouw hiervoor tot een machine worden gedegradeerd - en het huwelijk is de enige veiligheidsklep tegen het verderfelijk geslachts-ontwaken van de vrouw. Maar deze wanhopige pogingen om een toestand van slavernij te doen voortbestaan, zijn vergeefs. Vergeefs ook de banvloeken van de kerken, de kwaadaardige aanvallen van de heersers, zelfs de arm der wet. De vrouw wil niet langer deelhebben aan het kweken van een ras van ziekelijke, zwakke, ellendige menselijke wezens, die noch de kracht noch de morele moed bezitten om het juk van armoede en slavernij af te schudden. Ze begeert minder en betere kinderen, in liefde ontvangen en opgevoed uit vrije wil en niet onder de dwang van het huwelijkskontraakt. De pseudo-moralisten moeten het gevoel van

verantwoordelijkheid tegenover het kind nog leren kennen, dat de liefde in vrijheid in de moederborst heeft doen ontstaan. Liever zou ze voor altijd de vreugde van het moederschap verzaken dan leven ter wereld te brengen in een atmosfeer die slechts vernietiging en dood ademt. En als ze moeder wordt, is het om haar kind het beste te schenken wat haar wezen voortbrengen kan. Groeien mét het kind is haar devies; ze weet, dat slechts op deze wijze echte mannen en vrouwen kunnen worden ontwikkeld.

Ibsen moet het visioen van een vrije moeder hebben gehad, toen hij met meesterhand het portret tekende van mevr. Alving. Zij was de ideale moeder, omdat ze uit het huwelijk was gegroeid, haar ketenen had verbroken en haar geest had laten groeien tot een persoonlijkheid, verjongd en sterk. Het was helaas te laat om de vreugde van haar leven, haar Oswald, te redden; maar niet te laat om te realiseren, dat liefde in vrijheid de enige voorwaarde is voor een mooi leven. Zij, die als mevr. Alving met bloed en tranen hun geestelijke wedergeboorte hebben moeten kopen, verwerpen het huwelijk als bedrog en holle spotternij. Zij weten, dat liefde, of die een korte tijd duurt of voor de eeuwigheid, de enige schepende, bezielende, verheffende basis is voor een nieuw ras, voor een nieuwe wereld.

In onze hedendaagse dwergen-samenleving is liefde inderdaad een vreemdeling voor de meeste mensen.

Onbegrepen en geschuwd, schiet zij zelden wortel en doet zij dit, dan verdroogt en sterft ze snel. Haar fijne bouw is niet opgewassen tegen de druk van de dagelijkse tredmolen. De liefde lijdt met degenen die haar behoeven, maar de kracht ontberen om zich tot haar hoogte te verheffen.

Eens, op een dag, zullen mannen en vrouwen opstaan, ze zullen de top van de berg bereiken en elkaar ontmoeten, groot, sterk en vrij, gereed om te geven, te ontvangen en te delen, in staat om zich te koesteren in de gouden stralen van de liefde. Verbeelding noch poeties genie zijn in staat om ook maar bij benadering de mogelijkheden te peilen van zo'n grote kracht in het leven van man en vrouw. Als ooit de wereld ware kameradschap en eenheid zal zien geboren worden, dan zal niet het huwelijk maar de liefde die baren.

INHOUD.

Vaderlandsliefde pag. 15

Minderheid tegenover meerderheid,
pag. 39

Huwelijk en liefde pag. 55

Vier der illustraties, fotoos van Emma Goldman op verschillende leeftijden, danken wij aan de bereidwilligheid van het Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam. De foto op de omslag is uit RUTA / Venezuela van 19 juli '65. De tekening bij "Vaderlandsliefde" is ontleend aan de bundel "The March to Death" van John Olday, uitgave van Freedom Press, 1943.

Vertalingen en ontwerp omslag: A.M-G.

Andere uitgaven van DE VRIJE zijn:

de geïllustreerde pocket ANARCHISTEN IN DE 20ste EEUW van A.Mendes-Georges, de eerste belangrijke hollandsse publikatie over het anarchisme van na de oorlog - een boek, dat iedereen moet hebben, die er meer van weten wil - prijs f. 2.-- p.st.

uit de reeks brochures ANARCHISME, heruitgave van het bekende boek van dr. Paul Elzbacher, de delen BAKOENIN, M.STIRNER, GODWIN, PROUDHON, f. 0,50 p.st.

JAZZ MAAKT VRIJ van Hans Jar, beschouwing over het anarchisme in de jazz, f. 1,50 p.st.

UIT HET LEVEN VAN KONING GORILLA, herdruk v.h. bekende schotschrift over koning Willem III, f. 0,75 p.st.

DE GODSPEST van John Most, komieke verhandeling over de ziekte van het godsgeloof, f. 0,50 p.st.

DE MILJOENEN VAN HET VATIKAAN van G. Seldes, f. 0,35 p.st.

HEDEN VERLEDEN EN TOEKOMST IN ZAKFORMAAT van P.A.Kooymans, f. 0,50 p.st.

LI TSE'S ANARCHISME van A. Cabo, met 6 pentekeningen, f. 0,75 p.st.

FEITEN OVER GAS- EN BAKTERIEOORLOG studie van het Committee of 100, f. 0,75 p.st.